

Under LUPEN

2023

Medlemsblad nr. 3

Landsforbundet for Utviklingshemmede og Pårørende

LUPE har fått et
nytt sentralstyre

Side 6

Dyrt å være hjelpetrengende

Tekst: Ann Jorid Strømholt, kasserer i LUPE

Over de siste årene har vi alle fått merke at det har blitt dyrere å leve i Norge. Dette rammer alle, men har naturlig nok størst konsekvens for de som har minst.

Myndighetene har etablert ulike støtteordninger til de som rammes hardest, blant annet støtte slik at barn og unge kan få mulighet til å delta i aktiviteter som man vet er svært viktige for den enkeltes livskvalitet. Dette er prisverdig. Men har de glemt de funksjonshemmede? Mennesker som på grunn av sin funksjonshemming har store ekstra-utgifter ved nesten alle typer opplevelser, med eller uten et ledsagerbevis?

Per er en stort sett lykkelig fyr som har det fint på de aller fleste områder. Han har 2-1 bemanning, bor i sin egen bolig og har erfarne, dedikerte folk rundt seg som bidrar helt suverent slik at han får innhold og opplevelser i sin hverdag. Han vet godt at det er noe som heter ferie. Dette har han opplevd før i inn- og utlandet, derfor har han store forventninger til ferien. Nå er feriereiser ikke en livsnødvendighet for noen av oss, men kanskje er den ekstra viktig for mennesker som Per.

Mennesker som på grunn av sin funksjonshemming, har færre opplevelser i hverdagen enn folk flest. De som hverken har en jobb eller et dagsenter å dra til.

“Ville den «vanlige mannen i gata» ha godtatt å måtte betale tredobbelt for enhver sosial opplevelse?”

Da kan en liten reise være et spennende avbrekk, en opplevelse å tenke tilbake på.

For Per er det svindyrt å få slike opplevelser, til tross for at stor velvilje fra personalet. Årets ferie ble en 4-dagers tur fra Troms til Sørlandet for å besøke nær familie. Standard flybilletter fra Bardufoss til Kristiansand koster i overkant av kr. 19.000,- for han og hans to ledsagere. I tillegg kommer hotellutgiftene på ca. kr. 7000,-. Med mat, litt kos og opplevelser havner vi på rundt kr. 30.000,-. Så vidt jeg vet, så finnes det ikke noen form for støtteordninger for dette.

Tidligere kunne han ha fått refundert noen av disse ekstraavgiftene han har pga. sin funksjonshemming gjennom særfradrag i skattemeldingen. Dette er for lengst fjernet. Er det rettferdig? Er det på tide at både LUPE og andre organisasjoner for funksjonshemmede

roper litt høyere om urettferdigheten rundt dette med at en gruppe mennesker som i utgangspunktet har dårlig råd, skal måtte bære alle slike ekstraavgifter selv? Ville den «vanlige mannen i gata» uten videre godtatt å måtte betale tredobbelt for enhver sosial opplevelse? Jeg tror ikke det.

Makten til å endre disse reglene ligger hos politikerene.

LUPE sin oppgave blir å heve stemmen, alene og i samarbeid med andre organisasjoner.

Ansvarlig utgiver: Landsforbundet for Utviklingshemmede og Pårørende (LUPE)

LUPE kjemper for at mennesker med utviklingshemming aksepteres som likeverdige mennesker, med reelle og varierte bo-, arbeids-, aktivitets- og utdanningsmuligheter. Vi vil gi utviklingshemmede og deres pårørende kjennskap til sine rettigheter, samt veiledning.

Org. Nr.: 94889241

Kontor og postadresse:
Hans Nielsen Hauges gt. 44B
0481 Oslo
(Betjent etter avtale)

Kontaktinformasjon:
Telefon: 94889241
post@lupeorg.no
Nettside: lupeorg.no

Redaktør: Lily Kalvø
Tlf. 917 95 050
redaktor@lupeorg.no

Innhold til bladet sendes på e-post
Neste frist er: 25. oktober

Forsidefoto: Privat

Design og trykk:
ID Design AS

Opplag: 1800

Annonsealg:
Faktureringservice sør AS
Tlf. 401 73 115
faktserv@faktserv.no

Innhold

02 Lederen
Det er dyrt å være hjelpetrengende. Hvor rettferdig er det at personer med utviklingshemming må betale så mye ekstra av «egen lomme» for å få reist på en etterlengtet ferie?

04 Aktuelt
LUPE har fått et nytt sentralstyre og leder. I denne utgaven deler leder Hege Lald sine tanker om hva det er viktig å ha fokus på fremover.

06 Her er det nye sentralstyret
Styret består av 7 gjenvalgte medlemmer, noen av medlemmene har byttet posisjoner. Det er også kommet et nytt 2. varamedlem.

10 Utviklingshemmede personer kan få passnekt
Da 35-åringen skulle fornye passet, ble han istedenfor nektet både pass og id-kort. Vedtaket er hjemlet i en lite kjent lovparagraf som kan få stor betydning for mange, dersom den tolkes på samme måten.

13 I maritime omgivelser
36 glade turdeltakere var med da LUPE Oslo Viken inviterte på sommertur til Strømstad og Koster. Det ble en nydelig skjærgårdstur i strålende sol.

14 En spennende uke i Engerdal
Varierte aktiviteter, god mat og en fin sosial arena. Turen til Turistheimen Leirskole i Engerdal ble en stor suksess for deltagerne fra LUPE Trøndelag.

16 Stiftelsen SOR-konferansen «I pose og sekk»
Målet med PAS er å bidra til at personer med utviklingshemming og deres familier får leve et godt liv, i tråd med egne forutsetninger, ønsker og behov.

20 Vergemålsloven er endret
Hovedhensikten er å presisere betydningen og rekkevidden av en persons selvbestemmelsesrett.

23 Kontaktinfo
Her finner du kontaktinfo til sentralstyret, fylkeslederne og lokallagene.

LUPE har fått en ny leder

Tekst: Lily Kalvø | Foto: Peter Figueiredo

Hege Lalid (49) ønsker økt kunnskap i samfunnet om mennesker med nedsatt funksjonsevne.

I løpet av de fem årene Hege har vært medlem i LUPE, har hun blitt kjent med en fin organisasjon med gode verdier og et stort fokus på å fremme interessene til mennesker med utviklingshemming. Hege ønsker å sette enda mer fokus på dette ut ifra et samfunnsmessig perspektiv.

– LUPE må i enda større grad få frem stemmen til de som ikke har en stemme i den offentlige debatten. Dette gjelder både de svakeste av oss og deres pårørende, sier hun.

Hege har fire barn og arbeider fulltid som vernepleier i en boligjeneste i Stavanger kommune. Et av barna har nedsatt funksjonsevne. Hun har svært travle dager som både småbarnsmor og fulltidsarbeider, og sa ja til ledervetet først etter litt betenkningstid.

Engasjementet for personer med nedsatt funksjonsevne veide tyngst.
– Min erfaring som fagperson, men også som pårørende, er en fordel i rollen som leder for LUPE. Sentralstyret består av dyktige, engasjerte folk med lang fartstid i organisasjonen. Jeg har stor tro på at vi i sammen kan bidra til å sette fokus på personer med utviklingshemming sine rettigheter og plass i samfunnet.

Hege har også en oppfordring til lokallagene:
– Lupe er en frivillig organisasjon hvor alt arbeid som legges ned er ulønnet. Dette krever tid og engasjement, og vi er også avhengig av engasjementet til lokallagene. Her vet jeg det utføres mye bra arbeid rundt omkring. Der er mye jeg ikke kan nok om, derfor er jeg veldig mottakelig for å bli kontaktet av lokallagene dersom det er noe jeg kan bidra med, eller bør vite om.

Kristine er nyvalgt som 2. varamedlem

Hun brenner for språk og kommunikasjon og valgte å utdanne seg til spesialpedagog for å kunne gjøre en forskjell. Dette vil hun også jobbe for i LUPE-styret.

Interessen for språk og kommunikasjon fikk hun gjennom sitt arbeid i en avlastningsbolig.
– Jeg så at det var et stort behov for å bedre kommunikasjonen, men dessverre var det svært lite fokus på dette i praksis, forteller Kristine Augland Fossheim.

Kristine forteller at hun er relativt nyinnmeldt medlem i LUPE.

– Jeg er ydmyk over den tilliten organisasjonen har vist meg, og vil bidra til det gode arbeidet som blir gjort, kanskje spesielt knyttet til rettighetsarbeid og organisasjonsutvikling. Jeg har lyst til å få enda mer fokus på betydningen av språk og kommunikasjon

for menneskene i vår målgruppe. Gleder meg til dette arbeidet!

35-åringen bor i Kristiansand, sammen med to små hunder. Hun er verge for Christoffer, en 24 år gammel fantastisk fyr som hun ser på som en sønn. Kristine forteller at hun har vært avlaster for flere barn med ulike behov i mange år.

Til vanlig jobber Kristine som seniorrådgiver i avdeling ASK i Statped, men dette året har hun fått permisjon for å jobbe som spesialpedagog ved Sørlandet sykehus, avdeling for Regional intensiv barnehabilitering.

– Dette gjør jeg for å lære enda mer om hvordan habiliteringen jobber, og få mer praksiserfaring med ASK, forteller hun.

Kristine er også styremedlem av lokallagsstyret i LUPE Agder, med ansvar for økonomien.

– Utover dette liker jeg godt å gå på tur med Turistforeningens gruppe for tilrettelagt fritid for mennesker med utviklingshemmede, bade, trene, kjøre bil, reise, spise mat og dra på konserter og kunstutstillinger. Jeg sover nok litt mindre enn gjennomsnittsnordmannen, forteller Kristine Augland Fossheim.

Tusen takk, Solveig!

Tekst: Sentralstyret v/Ann-Jorid Strømholt | Foto: Peter Figueiredo

Solveig Klinkenberg er en svært tydelig stemme for de aller svakeste av våre medlemmer, både lokalt i Oslo og nasjonalt.

Solveig er meget kunnskapsrik og erfaren på utviklingshemmede, og på organisasjonsarbeid.

Hun har hatt et langt yrkesliv innen dette feltet, og har hatt styreverv i LUPE siden 2012. Nå har hun trukket seg tilbake for å nyte pensjonisttilværelsen.

Da LUPE stod en en krevende situasjon våren 2022 var Solveig en god rådgiver. Hun gikk da inn som leder i det midlertidige styret fra juni 2022 og fram til årets årsmøte i juni.

I tillegg har hun vært Lupe sin representant i mange utvalg og ressursgrupper, blant annet TryggEst og Uloba.

Vi ønsker å gi deg en stor takk for din innsats, Solveig. Takk for de gangene vi havnet i heftige diskusjoner, og de gangene vi var hjertens enige.

Takk for alle høringene og uttalelsene du har skrevet over mange år, og for utallige slitsomme, men hyggelige møter på Olavsgaard.

Nå kan du lene deg tilbake, glemme høringsfrister og problemer med Teams, og nyte dagene på hytta sammen med Kjell. Du har satt dype spor hos mange av oss.

Solveig Klinkenberg i LUPE

- Medlem i LUPE siden 1992
- Styremedlem i fylkeslaget i Oslo-Viken 2012-2015
- Styremedlem i sentralstyret i 2015-2017
- Nestleder i sentralstyret 2017-2021

Her er LUPE sitt sentralstyre

Det nye styret for årene 2023–2025 består av 7 gjenvalgte styremedlemmer, men noen har fått en ny rolle. Kristine Augland Fosshem er ny i styret.

Hege Lalid
Leder

Jan Svein Hamme
Nestleder

Magne Skjetne
Styremedlem

Ann Jorid Strømholt
Sekretær

Yngvar Bjarne Hurlen
Kasserer

Linda Djuve
1. vararepresentant

Kristine Augland Fosshem
2. vararepresentant

Synnøve Tisland
3. vararepresentant

LUPE Agder har fått et nytt styre

Tekst: Synnøve Tisland og Lily Kalvø

Det så litt mørkt ut for fylkeslaget LUPE Agder en stund, men til slutt ble styret fulltallig.

Det sittende styret hadde håpet at det kom flere på det ordinære årsmøtet, som ble holdt på Smoi i Mandal i mars i år. Her ble et nytt styre valgt. Men da et av medlemmene måtte trekke seg av personlige grunner, var ikke styret lenger fulltallig. Å legge fylkeslaget i dvale en periode ble da vurdert.

Heldigvis kom det inn et tips om en person fra Kristiansand som hadde lyst til å bidra i styret. Det ble

LUPE AGDER: Fra høyre: Leder Synnøve Tisland, Ådne Rossevatn og Kristine Augland Fosshem.

da kalt inn til ekstraordinært årsmøte den 22. mai. Nå består styret i LUPE Agder av tre styremedlemmer og et varamedlem.

– Vi har lagt noen planer, men går litt forsiktig «i dørene» siden vi har en begrenset økonomi. Vi forsøker likevel å få til noen aktiviteter, forteller styreleder Synnøve Tisland.

Et treff på Lindland gård i Lindesnes er under planlegging. Informasjon om dette kommer på nyåret.

Alle har rett til å bli hørt!

JAG Assistanse AS er en ideell BPA-leverandør for barn og voksne med store og sammensatte funksjonsnedsettelse, hvorav en kan være en kognitiv funksjonsnedsettelse.

- JAG bygger sitt verdigrunnlag på grunnleggende menneskerettigheter, likeverd og likestilling.
- Vi har fokus på individualitet, kvalitet og skreddersyr din assistanse.
- JAG er medlem av European Network for Independent Living (ENIL).
- Foreningen JAG er en ideell interessepolitisk forening som har som formål å sikre alles rett til å velge Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA)
- JAG har stor kompetanse om BPA for personer med behov for assistert arbeidsledelse.

Ta kontakt for mer informasjon om hvordan vi kan skreddersy din BPA.

JAG Assistanse AS | Telefon: 962 09 666 | www.jagassistanse.no | Følg oss gjerne på Facebook og Twitter!

JAG
er som du.

Den viktige beslutningsstøtten

Tekst: Hege Lalid

LUPE-deltakerne fikk en god innføring i temæt «beslutningsstøtte for personer med utviklingshemming» under likepersonsamlingen på Quality hotel Olavsgaard utenfor Oslo.

Sadeta Demic, som er en PhD-stipendiat på VID vitenskapelige høyskole, holdt et inspirerende innlegg om beslutningsstøtte.

Hovedtema var paradigmeskiftet man skimter i lys av menneskerettighetskonvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Rettighetene

Artikkel 12 i denne konvensjonen, Likhet for loven, krever at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal få støtten de trenger for å kunne gi uttrykk for ønsker og behov, samt ta egne beslutninger.

Dette er rettighetene som er stadfestet i artikkel 12:

- Mennesker med nedsatt funksjonsevne har rettslig handleevne på lik linje med andre, på alle livets områder (rettslig subjekt)
- Partene skal treffe hensiktsmessige tiltak for å gi mennesker med nedsatt funksjonsevne tilgang til den støtten de kan trenge for å kunne utøve sin rettslige handleevne

Lærer av å ta beslutninger

Forskning om beslutningsstøtte viser at man kan lære å ta valg og beslutninger ved å praktisere dette. Det å gi personer med nedsatt funksjonsevne bistand og opplæring, har altså direkte sammenheng med trening og læring på dette med å ta valg og å delta aktivt i beslutninger.

HOLDT FOREDRAG: Sadeta Demic informerte om hva beslutningsstøtte er og innebærer. (Foto: LUPE).

Beslutningsstøtte er enhver prosess som gjør personen bedre i stand til å fatte egne beslutninger og/eller å uttrykke sin egen vilje og preferanser (Helsedirektoratet, 2021). Uavhengig av hva beslutningen gjelder, vil beslutningsstøtte innebære:

- Å få hjelp til å forstå hva beslutningen dreier seg om
- Å kunne velge mellom ulike alternativer
- Å få muligheten til å gi uttrykk for egne ønsker og preferanser
- Å få anerkjennelse for sitt valg, og støtte til å realisere dette

Beslutningsstøtte

- Beslutningsstøtte kan forstås som det mest sentrale elementet i prosessen med å lære og praktisere selvbestemmelse (Linde, Demic & Gjermestad, 2022)
- I Norge har vergemålsloven vært sentral i forhold til mennesker med utviklingshemming
- I debatten om å innføre menneskerettighetskonvensjonen inn i det norske lovverket, vil det være aktuelt å drøfte ulike beslutningsstøttemodeller i tiden framover

<p>Stiftelsen Ragna Ringdals Dagsenter - Den gode hverdagen Hans Nielsen Hauges gate 44 A 0481 OSLO Tlf. 23 40 08 00</p>	<p>Lillerønning VINDUER OG BALKONGØRER Kotsøy 7387 SINGSÅS Tlf. 72 43 60 60</p>	<p>Mobile Kongsvinger AS Kongeveggen 101 2211 KONGSVINGER Tlf. 62 88 80 60</p>	<p>AN Bygg Ringtrostveien 11 2032 MAURA Tlf. 63 99 77 90</p>	<p>ToRo anlegg AS Randsfjordlinna 449 2730 LUNNER Tlf. 919 20 994</p>
<p>snøgg www.snogg.no</p>	<p>YTRE NAMDAL VEKST Omkjøringsv. 15 7900 RØRVIK Tlf. 74 39 13 77</p>	<p>Svene Pukkverk AS Østside 234 3622 SVENE Tlf. 952 61 700/710</p>	<p>Kalvenes VVS Langarinden 1 5131 NYBORG Tlf. 55 36 66 44</p>	<p>Ålvsbyhus Norge AS Ekholtveien 114 1526 MOSS Tlf. 69 23 54 40</p>
<p>Sarpsborg ASVO "ARBEIDSPlassen FOR UTVIKLING" Roald Amundsens gate 33, 1723 SARPSBORG Tlf. 69 10 80 40</p>	<p>Tannlege Jon Olav Aabakken AS Vangsvegen 62 2317 HAMAR Tlf. 62 51 79 00</p>	<p>HAMAR PUKK&GRUS Rudshøgda Pukkverk as Vi leverer alt av majord, sand, pukk og grus.</p>	<p>Agn Rør AS Bårdslistugguvegen 162 2653 VESTRE GAUSDAL Tlf. 957 87 998</p>	<p>ASKO Hedmark AS Skansvegen 5 2383 BRUMUNDAL Tlf. 62 34 74 00</p>
<p>Blomsterstua Kirkegata 66, 2609 LILLEHAMMER Tlf. 61 25 13 31</p>	<p>Hovrud Maskin Månovegen 222 2920 LEIRA I VALDRES Tlf. 481 33 000</p>	<p>KB elektro a.s. Holmlundvegen 2 2312 OTTESTAD Tlf. 916 90 440</p>	<p>Vestlandstak as ALT I FLATE TAK OG MEMBRANER 6020 ÅLESUND Tlf. 70 11 29 10</p>	<p>Wago Norge Jerikoveien 20 1067 OSLO Tlf. 22 30 94 50</p>
<p>VAKTMESTERSERVICE INNLANDET OBOS partner Storgata 15 2408 ELVERUM Tlf. 400 07 044</p>	<p>Pettersen Maskin AS 2634 FÅVANG Tlf. 480 43 118</p>	<p>Alento AS Sankt Hallvard vei 3 3414 LIERSTRANDA Tlf. 474 50 630</p>	<p>Ortopedisenter as Gartnerv 10 2312 OTTESTAD Tlf. 62 57 39 00</p>	<p>TURHUS Alt innen: Graving • Sprengning • Transport Tlf. 90 59 22 / 90 91 05 78 - turhusmaskin.no</p>
<p>Totalleverandør på trelast og byggevarer</p>	<p>THAUGLAND 110ÅR Professens valg 1913-2023 thaugland.no</p>	<p>Sport1 Kragerø AS Storgata 17 3770 KRAGERØ Tlf. 35 98 39 25</p>	<p>NK Elektriske AS Svangstrandv. 2 B 3410 SYLLING Tlf. 32 84 66 00</p>	<p>Motorsenteret Heidal AS Ysterivegen 5 2676 HEIDAL Tlf. 61 23 34 00</p>
<p>TAXI ROMERIKE 03550</p>	<p>GK Rør AS avd Gjøvik Thomasdalen 1 2818 GJØVIK Tlf. 61 17 30 40</p>	<p>Jobberiet AS Stasjonsveien 27 1940 BJØRKELANGEN Tlf. 63 85 38 00</p>	<p>Den Skreddersydde Enhet DSE skaper varig endring gjennom skreddersydde tiltak. dsenet.no</p>	<p>elTEKNIKK Tlf. 455 11 555 / www.elteknikk.no Møllendalsbakken 9 5009 BERGEN Tlf. 455 11 555</p>
<p>HOLMENKOLLEN DAGSENTER OG BOLIGER HDB Setra v 16 C, 0786 OSLO Tlf. 22 70 34 50</p>	<p>Karde AS Teknologi for livsmestring www.karde.no www.mylifeproducts.no</p>	<p>Elverum Malerservice AS Storgata 10 2408 ELVERUM Tlf. 990 31 165</p>	<p>Byggningslageret AS Skjobergveien 169D 1743 KLAVESTADHAUGEN Tlf. 69 13 61 00</p>	
<p>PRIMA Idrettsveien 2, 7072 HEIMDAL Tlf. 72 89 43 00</p>	<p>Per Reboli AS Markavegen 9 2920 LEIRA I VALDRES Tlf. 61 36 25 55</p>	<p>Din Elektriker Toten AS Lenagata 114 2850 LENA Tlf. 61 16 53 50</p>	<p>Røset AS Flønesvegen 14 7580 SELBU Tlf. 918 77 057</p>	<p>Sport1 Beito AS Bygdinvegen 3764, 2953 BEITOSTØLEN Tlf. 61 34 00 54</p>
<p>HØLAND & SETSKOG SPAREBANK 1940 BJØRKELANGEN Tlf. 63 85 70 70</p>	<p>EIDSVOLL BILSENTER 2080 EIDSVOLL Tlf. 63 95 89 00</p>	<p>Nettec AS Kolbotn 14 1410 KOLBOTN Tlf. 66 81 06 40</p>	<p>Hurum Mølle Kirkebygdsveien 29 3490 KLOKKARSTUA Tlf. 32 79 80 06</p>	<p>Engens Oljesenter AS Næringsparkvegen 22 2320 FURNES Tlf. 62 54 07 70</p>
<p>RØRLEGGER THOMAS WESTGÅRD AS 930 05 181 - 35 53 46 02</p>	<p>SOLSTEIN Bleikmyrvegen 45 4276 VEDAÅGEN Tlf. 52 04 40 40</p>	<p>Leva-Fro Vi vokser med jobben Gamle Kongeveg 92 A 7604 LEVANGER Tlf. 74 01 90 80</p>	<p>Grieg Seafood C. Sundts gate 17, 19, 5004 BERGEN Tlf. 55 57 66 00</p>	<p>RySteg Til steg med oss! Kyrkjegata 2 4200 SAUDA Tlf. 52 78 68 80</p>
<p>Elvsveen Blikkenslagerverksted AS Storgata 155A 2390 MOELV Tlf. 62 46 38 60</p>				

Lovhjemmel ble brukt for å nekte utreise: Fikk passnekt

Tekst: Lily Kalvø

Da «Tarjei» skulle fornye passet fikk han avslag. Vedtaket er gjort med en lite kjent lovhomeel som kan ramme mennesker med utviklingshemming og psykiske lidelser.

Personen vi omtaler i denne artikkelen har et annet navn. Vi har valgt å anonymisere han av personvern-hensyn. Historien hans belyser en lovhomeel som kan få konsekvenser for alle personer som blir vurdert på lignende måte. Hjemmelen er « § 5. Passhindring» i Lov om pass, tredje ledd bokstav d).

Passproblemet startet da 35-åringen dro til passkontoret i Stavanger for å bestille et id-kort og få fornyet passet. Men dette rutinebesøket gikk ikke som forventet.

Politiet i Sør-Vest politidistrikt fattet istedenfor et vedtak om avslag på søknaden om pass. I vedtaket fra 3. mars i år er konklusjonen at «Tarjei» er alvorlig sinnslidende, eller psykisk utviklingshemmet, og dermed ikke i stand til ta vare på seg selv i utlandet. Og dermed kan han ikke få pass.

Moren er verge

Hege Lalid, som representerer sønnen som verge, ble sjokkert da avslaget kom.

– Jeg hadde aldri hørt om denne paragrafen i loven. Dersom den skal praktiseres på en slik måte, vil dette kunne ramme ganske mange personer i dette landet. De fleste med utviklingshemming vil ikke kunne klare seg alene i utlandet.

Hun mener at passnekten er et altfor strengt og omfattende inngripen i livet til både sønnen og familien.

– Sønnen min har kun familien, det vil si tre søsken og mormor, i nettverket sitt. Vi reiser alltid sammen på ferie. Men siden han nå er blitt nektet både pass og id-kort m/reiserett, kan han ikke lenger bli med oss på familieturer til Danmark. Dermed har vi ikke lenger muligheten til å feriere sammen.

Ville ikke omgjøre vedtaket

Lalid sendte en klage på vedtaket til Sør-Vest politidistrikt. I klagen er det anført at sønnens tilstand ikke er til hinder for pass, fordi vergen (Lalid) ivaretar både han og viktige dokumenter. Betydningen av å kunne reise sammen med familien, som han har sterk tilknytning til, blir også vektlagt.

Politidistriktets syn på saken har vist seg å være urokkelig. I svaret står det:

«Vi har sett hen til klagerens anførsler, men finner ikke at det er grunnlag for omgjøring av vårt vedtak»

Baserer seg på politirapporter

I brevet viser saksbehandleren til at vedtaket om avslag ble gjort før politidistriktet hadde mottatt en legeattest.

«Politiet måtte dermed basere vedtaket på grunnlag av faktum og konkrete hendelser. Det vises til flere hendelser der klager var involvert i hendelser, reiser, hvor klager stikker av og rømmer uten komme tilbake til avtalt tid. Vi viser til at klager bor i et bofellesskap. Det er innkommet flere meldinger til politiet de siste årene, der klager ikke møter ved bofellesskapet til avtalt tid»

Familien har advokatbistand

Hege Lalid kontaktet advokat etter at de mottok brevet om at passnekten opprettholdes. Advokat Fredrik Undheim sier dette om saken:

– Hege vedkjenner at sønnen trenger bistand under reiser, men mener at hun som verge kan ivareta denne oppgaven på en forsvarlig måte. Hun opplever at det at hun har bedt om hjelp fra politiet ved tidligere anledninger, nå blir brukt mot familien. Hun vil derfor ikke be om ytterligere hjelp fra politiet.

Grunnleggende rettighet

– Det å kunne bevege seg fritt til de land som måtte tillate innreise av norske statsborgere, må anses som en grunnleggende rettighet som det skal mye til for å frata en person, sier advokaten.

Politidistriktet har nå sendt sakens dokumenter til Politidirektoratet for en endelig avgjørelse. Behandlingstiden er stipulert til om lag seks måneder.

– Vedtaket fra politiet om å avslå søknaden om pass er påklaget, og saken er ikke avgjort. Foreløpig har man ikke nådd fram med argumentene som er fremsatt, men vi avventer selvsagt utfallet av klagen, forteller Undheim, og utdyper sitt syn på saken slik:

– Det som kanskje er mest uheldig, er at vedtaket ikke baserer seg på faktiske problemstillinger forbundet med tidligere utenlandsreiser, men er en vurdering av at det kan bli problem om vedkommende får pass og drar utenlands i fremtiden.

– Det kan også være uheldig at politiet begrunner et avslag med informasjon som er kommet til dem direkte fra familien, med den mulige konsekvensen at det å henvende seg til offentlig myndigheter er noe som senere fremstår som mindre ønskelig, sier Fredrik Undheim.

Inkludering i skolen

Tekst: Synnøve Tisland

«Udfordring – vil vi noen gang få en skole for alle elever?» Dette var et av temaene som ble tatt opp under Arendalsuka.

LUPE deltok ikke på konferansen i år. Her er et referat fra en paneldebatt som ble holdt onsdag den 16. august og streamet. Bakgrunn for temaet, er at skolen per i dag er mangelfull tilrettelagt for den enkelte elev. Det er fortsatt utfordringer for elever som ikke kan følge den normerte undervisningen.

Panelet besto av en tidligere stortingspolitiker, samt tre personer – hvor av den ene personen satt i rullestol. De tre deltagerne spurte eks-politikeren ut om hva som hadde blitt gjort for å bedre situasjonen.

Paneldeltakerne bemerket at skolen prioriter elever som senere skal ut i «vanlig» daglig arbeid, og at elever som senere må ha tilrettelagte arbeidsplasser ikke prioriteres.

I dag er det lettere å snakke og planlegge for en med rullestol i forhold til en som vil trenge utvidet hjelp, ble det hevdet.

Andre problemstillinger som ble reist var: Hvordan er holdningene til oss mennesker, spesielt til alle med ekstra behov? Hvor er tiltakene for tilrettelegging? Er det økonomien som bestemmer hvordan elever med spesielle behov skal ha det?

Politikeren fortalte at det hadde vært lite fokus på funksjonshemmede elever mens han var på Stortinget. Han hadde håpet på bevilgninger, men slik ble det ikke.

Hvordan skal man egentlig løse vanskelige hindringer? Det kom ikke frem noen klare svar under paneldebatten – men følgende tiltak ble nevnt:

- Skape trivsel
- Faglig oppdatering
- Økonomien må på agendaen
- Invitere ungdommer til innsats
- Spesielle behov og mangfold ivaretas
- Lærere må ha nok tid til å ivareta alle elevene
- Kommunale forskjeller er et problem.
- Hva med å sørge for bedre utdanning for funksjonshemmede?

Til slutt ble det sagt at når CRPD-menneskerettighetene kommer på plass, så blir det håp for framtidig skole elever med spesielle behov.

Rena Blikkenslagerverksted AS Grinhagen 2450 RENA Tlf. 62 44 42 00	HAALAND Takst & Boligveiledning AS Assiden 100, 1860 TRØGSTAD Tlf. 922 64 215	Hallum Tak og Blikk AS Tromsnesvegen 36 2634 FAVANG Tlf. 466 60 139	Sæther Elektriske AS Prost Stabells vei 8 2019 SKEDSMOKORSET Tlf. 404 94 992
Olsens Montering og Ovnsrens Gamlevegen 12 2355 GAUPEN Tlf. 413 09 866	SLAM JERNBANETEKNIKK Lystadvegen 16, 2216 ROVERUD Tlf. 458 61 281	Alimenta AS Jekslaveien 2 2016 FROGNER Tlf. 67 07 38 00	Heis1 Tromsø AS Strandveien 90 9007 TROMSØ Tlf. 77 68 36 20
Brattli Bygg Anders Woie - 90768447	Tiurn Konsulenttjenester Hans N H Ordning Brøderudvegen 763 2211 KONGSVINGER Tlf. 922 14 595	Elto Regnskap AS Storebotn 72C 5309 KLEPPESTØ Tlf. 56 15 61 68	BRB Bygg AS Hellebergveien 35 3960 STATHELLE Tlf. 906 18 673
Minel Skogvang Installasjon Gausdalsvegen 1584 2651 ØSTRE GAUSDAL Tlf. 915 66 380	RETURA Ditt lokale avfallsselskap MIDT Havneveien 116, 7300 ORKANGER Tlf. 72 48 67 70	Storåsen AS Sjusjøvegen 2185 2612 SJUSJØEN Tlf. 62 00 08 18 www.storåsen.no	AS Staff & Sønner Fredsvollvegen 1 2850 LENA Tlf. 61 16 04 10
Helen Hartel Rådgivning AS Stavåsen 7200 KYRKSÆTERØRA Tlf. 948 34 929	JAG Schweigaardsgate 14 0134 OSLO Tlf. 962 09 666 www.jagassistanse.no	Rørlegger'n Lillehammer AS Nordsetervegen 55 2618 LILLEHAMMER Tlf. 61 05 23 11	Storbilvasken Norge AS Halsetsvea 39 2323 INGBERG Tlf. 971 09 000
Byggmester Bjørn Sætereng AS Ankers veg 2 2409 ELVERUM Tlf. 924 24 647	Tonstad Bakeri AS Tonstadveien 20A 4440 TONSTAD Tlf. 38 37 01 22	AKTIVA Sjøgata 5 9300 FINNSNES Tlf. 77 84 10 80	Entrep. Maskinutleie AS Osloleien 628 1914 YTRE ENEBAKK Tlf. 468 80 000
Brødrene Haugen Maskin og Grus AS Søre Feforvegen 19 2640 VINSTRA Tlf. 61 29 02 72	Hansteen Eriksen & Sønner AS Skaugerudlia 27 2740 ROA Tlf. 911 78 983	Bergen Air AS Leirvikflaten 23 5172 GODVIK Tlf. 55 50 87 60	Edward Johnsen AS Reksuveien 133 6533 AVERØY Tlf. 71 51 74 20
Østerdalen Byggeservice AS Sundfloveien 13 2480 KOPPANG Tlf. 62 46 38 60 www.osterdalenbygg.no	Rudshøgda Pukkverk AS Mårvegen 14 2211 KONGSVINGER Tlf. 414 97 789	Ditt Regnskap AS Fahlstrømsplass 1 2815 GJØVIK Tlf. 61 14 02 80	Autoskade Tynset AS Bangmoen 2500 TYNSET Tlf. 62 48 49 90
BRUMUNDDAL REGNSKAP Brugata 3, 2380 BRUMUNDDAL Tlf. 62 34 79 60	Mjøsa Varmepumpeservice Tore Markengbakken Storgata 16 2815 GJØVIK Tlf. 915 81 880	NORGESHUS KTS Bygg Telegata 2, 3674 Notodden Tlf. 412 67 713/98665453	Østfold Taxitjenester AS Møllegata 24 1811 ASKIM Tlf. 02 137
Regnskapservice Stokke AS www.stokkeregnskap.no Regnskapskontor for små og mellomstore bedrifter midt i Stokke Stokkevn 55, 3160 Stokke, tlf. 33 36 20 12	Johs. Granås a.s Teiealleen 7, 2030 NANNESTAD Tlf. 63 99 99 10	Metalco Aluminium AS Einavegen 971 2843 EINA Tlf. 61 19 87 70	Viégo Autorisert regnskapsfører Markes gate 5 4610 KRISTIANSAND S Tlf. 38 02 02 90
NIOS Vi tilbyr • Mekanisk vedlikehold • Automasjon • Hydraulikk • Konsulenttjenester 90 63 47 90 espen.pedersen@nios.no	ELLCO ETIKETT Marteveien 4 1481 HAGAN Tlf. 67 06 20 40	Phoenix Haga Folkenborgveien 198 1850 MYSEN Tlf. 69 89 82 50	SKARE & NES A/S SKARE & NES AS Tlf: 32 71 18 70 Fax: 32 71 18 79 3350 Prestfoss
ODAL BIL KONGSVINGER AS Trenger du hjelp med din bil? Kontakt oss for understellsbehandling med Fluid film, service eller andre reparasjoner. Adresse: Industriveien 57, 2212 Kongsvinger Tlf: 62 88 27 10 E-post: post@odal-bil.no Web: www.odal-bil.no Mekonomen			

FOTO: RAGNHILD NØSTBERGEM

Sommertur til Koster-skjærgården

Tekst og foto: Reidun Langset

36 glade turister var med da Oslo Viken fylkeslag inviterte på sommertur til Strømstad og Koster den 3. juni.

Det var turbussen «Tore Buss» som fraktet alle til kaien i Strømstad. Her gikk alle om bord i båten «MS Kosterø», som var til gruppens disposisjon i noen timer.

Båten var akkurat så stor at det ble plass til turdeltakerne og mannskapet. Så gikk turen ut i den vakre Koster-skjærgården. På turen ut over fikk vi også se en koloni med sel som lå

og solte seg på et skjær. MS Kosterø» satte

kursen videre ut i havgapet, og turgruppen strandet til slutt på Ursholmen, som er Sveriges vestligste bebodde fyrplass. Det var veldig spennende å komme opp på toppen av den lille øya, og få se de gamle bygningene og det flotte gamle fyret.

– Vi hadde med oss en guide som fortalte om livet til fyrmesteren og hans familie, som bodde på øya. Han fortalte også om all smuglertrafikken som hadde foregått i Strømstad-skjærgården på 1920-tallet, forteller Reidun Langset, som er turansvarlig.

På veien tilbake til Strømstad fikk alle servert en nydelig lakserett med mye godt tilbehør.

– Vi fikk oppleve en fantastisk dag med et hyggelig mannskap og en koselig båt, og været kunne ikke ha vært bedre! Nå sitter vi igjen med mange gode minner, forteller Reidun Langset.

EN FORNØYD GJENG: Det ble en nydelig båttur i skjærgården ved Koster. (Foto: Privat).

GØY PÅ LEIRSKOLEN: Deltakerne fikk være med på mange ulike aktiviteter.

Leirskolen ga mersmak

Teks og foto: Magne E. Skjetne

Varierte aktiviteter, god mat og en fin sosial arena. Turen til Turistheimen Leirskole i Engerdal var så vellykket at neste tur allerede er bestilt.

Om lag 20 utviklingshemmede fra Trondheim deltok på en godt subsidiert ukestur til Turistheimen Leirskole i Engerdal i august. Dette er en helårsdrevet kommunal leirskole for utviklingshemmede og andre mennesker med store hjelpebehov. Denne leirskolen er den eneste på landsbasis som får direkte støtte over statsbudsjettet. Hit kommer det gjester fra hele landet, til et meget velfungerende personale med lang erfaring i arbeidet for utviklingshemmede.

Leirskolen tilbyr varierte aktiviteter gjennom hele uken. Vi er heldige som fikk oppleve alt fra det å lage strikkegarn, sette fiskegarn i innsjøen og fange 5 store gjedder, lære å sløye fisken vi fikk, gå flotte fjell-turer – og ikke minst – oppleve en god, gammeldags seterdrift med kjerning av smør, melking og hesjing. Å mate dyrene var veldig populært, her var det griser, høns, shetlandsponnier og hester. Vi fikk også oppleve rideturer i den flotte naturen.

LUPE Trøndelag ble på det sterkeste oppfordret til å arrangere flere turer til leirskolen i Engerdal. Derfor er et ukesopphold for LUPE-medlemmer allerede blitt reservert.

– Det blåser en PAS-vind over landet

Tekst og foto: Jan Svein Hammer

Målet med PAS er å bidra til at personer med utviklingshemming og deres familier får leve et godt liv, i tråd med egne forutsetninger, ønsker og behov.

Mange norske kommuner har tatt i bruk PAS-metoden som rammeverk, eller som en viktig del av deres tjenester. De siste årene har Stiftelsen SOR gitt ut flere temautgaver om PAS i tidsskriftet SOR Rapport, og de har avholdt flere forelesninger på sine tidlige konferanser om tematikken

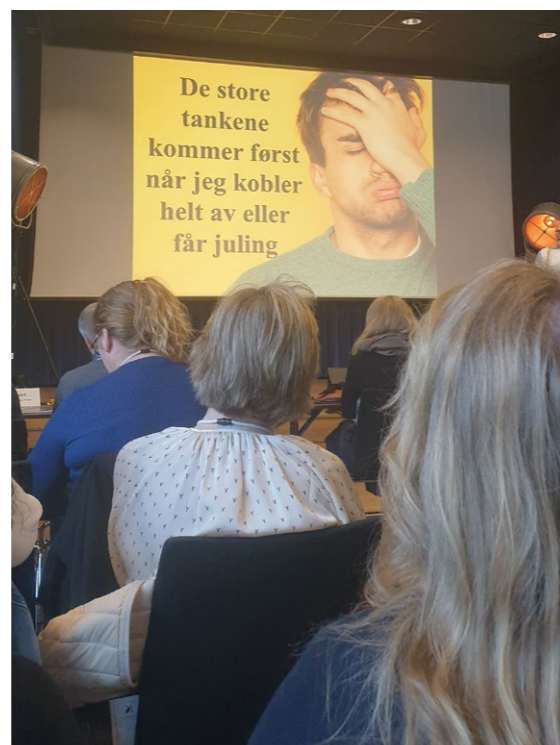
4. og 5. mai i år arrangerte Stiftelsen SOR den nasjonale konferansen «I pose og sekk» om positiv atferdsstøtte (PAS).

PAS er inndelt i tre overordnede temaer, som til sammen utgjør 12 nøkkelkomponenter. Under konferansen ble disse ulike komponentene belyst i forelesninger, panelsamtaler og filmer. Her ble det tydeliggjort hva PAS er – og *ikke* er.

Konferansens forelesere og tema

Nick Gore, klinisk psykolog og forsker ved Tizard Centre University of Kent og sentral i utviklingen av positiv atferdsstøtte i Storbritannia. Han satte søkelys på ansatte- og pårørendeperspektivet.

Anders Johansen, prosjektleder for PAS-teamet i Sandefjord kommune, fortalte hvordan de jobber for å implementere PAS, og hvorfor dette er et viktig arbeid i tjenesteutviklingen.

INTERESSANTE FOREDRAG: PAS ble grundig belyst med mange ulike foredrag.

Kim Berge, nestleder i NAKU, pratet om kva som er forskjellen på den relasjonelle/menneskerettslige forståelsen og den biopsykososiale forståelsen – og om hvordan disse supplerer hverandre.

Nils-Øivind Offernes (psykologspesialist) og **Grethe Kvan Welle**, fra avdeling for nevrohabilitering ved Oslo universitetssykehus, foreleste om aktiv støtte og deres erfaringer med dette.

Anders Johansen, fra Sandefjord kommune, ledet en dialog med Anette Paulsen og Ingeborg Sangolt, som delte sine betraktninger om hva som er viktig for dem.

Una Helene Østberg, vernepleier fra avdeling for tilrettelagt opplæring ved Randaberg videregående skole, pratet om PAS som pedagogisk plattform.

Ole Bastian Nordstrand, virksomhetsleder for Stendi Rogaland og Agder, foreleste om Stendis prosess fra start og frem til i dag.

Sjur Dagestad, professor emeritus i innovasjon, holdt et foredrag om bedriftskultur, innovasjon, endringsprosesser og endringsledelse.

Morten Uthaug, seksjonsleder i Sandefjord kommune, belyste hva som skal til for å lykkes i endringsarbeidet.

Omar Saleem, Stavanger kommune, pratet om hvordan praksisledelse bør se ut, og hvorfor dette er viktig.

Eivind Mikkelsen og **Karina Helgeland** pratet om Sandnes kommune sin PAS-satsning.

Anders Johansen, **Kathrine Utsola**, **Bente Blekken**, **Ingunn Vatsvåg** og **Ingvild Lemme Kristiansen** hadde en panelsamtale om PAS, moderert av Cato Brunvand Ellingsen

Silje Haugland, førstelektor ved vernepleierutdanningen i Kristiansand (Universitetet i Agder UiA), redegjorde for kunnskapsbaserte intervensjoner som kan brukes i PAS – med hovedfokus på funksjonell kartlegging.

Are Molund, kursholder og veileder ved Hava Omsorg, pratet om å tilnærme seg mennesker som viser stor motstand mot å ta imot hjelp.

Martin Enger, enhetsleder ved Habilitering Hadeland foreleste om PAS i tjenestene, og om det å omsette teori til praksis.

Philip Andreas Aspholt-Weisser, gründer og operativ leder i WeissTech og **Ingeborg Kraabøl**, faglig rådgiver på Ragna Ringdals Dagsenter. Tema: hvordan et digitalt fagadministrativt system og PAS kan gå hånd i hånd.

Isabell Pedersen, avdelingsleder i Alta kommune, og to pårørende fortalte om pårørendes engasjement som en viktig suksessfaktor for PAS.

Kulturelle innslag: **Øyvind Søreide** på akustisk gitar, og konsert med **Magnus Grønneberg**.

Positiv atferdsstøtte (PAS)

- Positiv atferdsstøtte (PAS) er en helhetlig tilnærming som vektlegger miljøets betydning, fremfor interne drivere for atferd
- Et verdi- og metodemessig rammeverk for å forstå, forebygge og redusere utfordrende atferd hos brukerne, med mål om at de skal oppnå meningsfulle liv og sikres aktiv deltagelse i relasjoner, aktiviteter og i samfunnet
- Holdningen er at utfordrende atferd alltid har en årsak; dette er persons måte å prøve å få iva-retatt sine behov på
- Tjenesteytingen/tiltakene skal bygge på personens interesser, ferdigheter, ønsker og muligheter. Ubehagelige og restriktive tiltak ovenfor personen søkes unngått
- Kartlegging, utarbeidelse og evaluering av tiltak skal skje i tett samarbeid mellom fagfolk, ansatte og pårørende, samt brukeren selv når dette er mulig
- Et nasjonalt PAS nettverk ble etablert i 2022. De jobber etter CRPD sine artikler, der målet er å bygge ned funksjonshemmende barrierer og sikre personers rettigheter

Vil du vite mer om PAS?:
<https://stiftelsen.no/kompetanse/pas>

 <p>Birkeland Elektro A.S Støget 74, 4760 BIRKELAND Tlf. 37 27 61 08</p>	<p>JP Bygg og Betong AS Nygardsbakken 4 2827 HUNNDALEN Tlf. 61 12 50 00</p>	<p>Ørvik Plantemarked AS Dalaneveien 2 A 3770 KRAGERØ Tlf. 35 98 36 00</p>	 <p>PAUL BERG AS All innen graving og transport Annsdalsveien 9 - 4867 Hunsdalen - Pb. 4307 488 Hunsdalen - Tlf. 6677 800</p>
 <p>Interior Roligheden, 4818 FÆRVIK Tlf. 980 35 023</p>	<p>BYGG • REHAB & RÅDGIVNING STANG BORLI Tlf: 38 32 17 23</p>	 <p>ØST-TEK ØSTLANDSKE BYGGETEKNIKK Kallerudlia 3 2816 GJØVIK Tlf. 61 18 49 47</p>	<p>Vestby Elektro Service A/S Vestbyveien 29 1540 VESTBY Tlf. 64 98 30 40</p>
<p>RH Brønnboring v/Roy Sigmund Hansen Lundebyhagan 59, 2435 BRASKEREIDFOSS Tlf. 986 69 898</p>	<p>REMA 1000 LIERSTRANDA Tlf. 32 84 94 90</p>	<p>Nordre Land Regnskap SA Storgata 49 2870 DOKKA Tlf. 61 11 88 50</p>	<p>Rognan Fargehandel AS Strandgata 11 8250 RØGNAN Tlf. 75 69 06 50</p>
<p>SKANBATT Spenningen du trenger Rigetjønnveien 22 B, 4626 KRISTIANSAND S Tlf. 38 10 70 20</p>	<p>Nr 1 Trafikkskole Jernbanegata 7, 3916 PORSGRUNN Tlf. 952 98 810</p>	<p>Sunnfjord Betong A/S Hornnes Næringspark 6803 FØRDE Tlf. 57 82 25 00</p>	<p>Fådal Bygg AS Savalveien 159 2500 TYNSET Tlf. 958 79 090</p>
<p>Multiconsult Kvaløyvegen 156 9013 TROMSØ Tlf. 77 60 69 40</p>	<p>Grunnarbeid - Betongarbeid - Fjellsprenning - Vann og avløp - Utombuss Maskinentrepreneur Karsten Mikalsen AS Telefon 905 66 770 E-post: post@kmitalsen.no www.kmitalsen.no</p>	<p>Sylteosen Betong AS Myrbostadvegen 351 6440 ELNESVÅGEN Tlf. 992 88 100 LEVERER TIL AVTALT TID, SELVFLØGELIG! www.sylteosen.no</p>	
<p>Anleggsgartner Bjørn-T. Bjerknes Mob. 918 67 504 Meieriveien 7, 3023 DRAMMEN</p>	<p>exacta Autorisert regnskapsførerselskap Dyrmyrgata 4, 3611 KONGSBERG Tlf. 926 30 300</p>		

FYSIKALSKE HJELPEMIDLER FOR BARN, UNGDOM OG VOKSNE

Vi leverer til fysioterapeuter, klinikker, institusjoner og privatpersoner i hele landet!

Nå med instruksjonsvideoer på helt ny nettside!
www.bamseprodukter.no

MALERBUA AS
Bølevegen 154
3713 SKIEN
Tlf. 35 50 02 50

Vidaråsen Landsby
ET CAMPHILL MILJØSIVILISASJON I 3118 ANDEBU
Landsbyveien 34
3158 ANDEBU
Tlf. 33 44 41 00

Stiftelsen Nordre Aasen
Dagsenter - Heldøgns tjenester - Avlastningstjenester - Kapellveien habiliteringssenter - Nordre Aasen habiliteringssenter
Kappellveien 6, 0487 Oslo, tel 22 79 73 00
Kyrre Grepps gate 11, 0481 Oslo, tel 23 05 96 00
www.nordreaasen.no

Stiftelsen Radarveien
Dagsenter Bolig Avlastning
Et godt sted å være
Radarveien 100, 1152 OSLO - Tlf. 23 38 34 00 - www.radarveien.no

Karmøy BEGRAVELSEBYRÅ
Døgnvakt: 52 81 62 22
Til tjeneste i over 50 år
Klæshaugvegen 21
4270 Åkrehamn
karmoybb.no
Praktisk hjelp og veiledning ved dødsfall og begravelse
Dødsannonse: karmoy.vareminnesider.no

iElektro AS
Plutovegen 5
6419 MØLDE
Tlf. 71 40 40 20

astafjord VEKST
Nessveien 15
9357 TENNEVOLL
Tlf. 77 17 69 00

Norspray AS
Maskinveien 10
4033 STAVANGER
Tlf. 51 22 07 00

Active Services AS
Sagaveien 66C
1555 SON
Tlf. 930 04 146

Oppland Miljøteknikk AS
Industrivegen 39
2636 ØYER
Tlf. 61 22 95 50

Hedskog AS
Martensvegen 26
2409 ELVERUM
Tlf. 977 04 908

Grøtting Olje AS
Trysilvegen 228
2413 ELVERUM
Tlf. 62 42 62 18/90673511

Bømlo Skipsservice
Hovlandsvegen 240
5443 BØMLO
Tlf. 53 00 15 00

Slik at de får bedre levevilkår og livskvalitet. Vi støtter arbeidet i forhold til mennesker med psykisk utviklingshemming i kommunen.

Ullensaker kommune
ullensaker.kommune.no

Gjerdrum kommune
gjerdrum.kommune.no

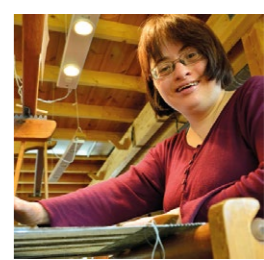

Hvaler kommune
hvaler.kommune.no

LANDSBYENE MED Plass for alle

Camphill-landsbyene er integrerte levetilbud hvor mennesker med ulike behov for bistand lever side om side med omsorgspersoner i en levende og aktiv landsby.

Her er alle sysselsatt med fellesskapets mange oppgaver; håndverk, jordbruk, matlaging og hushold. Det legges vekt på nærhet til natur og mennesker, og opplæringen i dagliglivets mange gjøremål gir verdifull erfaring videre. Samtidig dekker arbeidet reelle behov i landsbyen.

Livet i fellesskap, arbeid, hverdag og fest danner grunnlag for et spennende og utfordrende miljø. I landsbyene pleies også et variert kulturliv med teater, sang, musikk, høytidsfeiring og utflukter.

Nye medarbeidere tilbys introduksjonskurs i landsbylivet og antroposofi, samt fireårig deltids Bachelorutdanning i helsepedagogikk og sosialterapi.

Camphill Norge består av landsbyene Hogganvik, Jøssåsen, Rotvoll, Solborg, Vidaråsen og Vallersund Gård. I Vallersund ligger også FRAMskolen som er et folkehøgskolelignende tilbud for deg mellom 18 og 25 år som lever med utviklingshemming.

Vi ønsker deg velkommen til landsbyene!
CAMPBILL LANDSBYSTIFTELSE
Malvikvegen 1333, 7550 Hommelvik
Telefon 73 97 84 60
Epost: sekretariat@camphill.no
www.camphill.no

Vergemålsloven er endret

Tekst: Hege Lalid

Hovedhensikten er å presisere betydningen og rekkevidden av en persons selvbestemmelsesrett.

De fleste personer med en utviklingshemming har oppnevnt verge, og er derfor underlagt verge og vergemålsloven.

Vergemålsloven sier følgende:

§ 1: Loven gjelder personer under vergemål og deres adgang til selv å foreta rettslige handlinger eller råde over sine midler. Loven gjelder også verger for personer under vergemål og vergens kompetanse til å foreta rettslige handlinger eller råde over midler på vegne av personen han eller hun er verge for.

Kapittel 4 i vergemålsloven sier tydelig hvilke vilkår som må være oppfylt:

1. Vergemålet skal være ett frivillig støttetiltak.
2. Det skal foreligge skriftlig samtykke fra vergehaver.

Er personen det gjelder ikke i stand til å danne, holde fast ved eller formidle sine ønsker, skal den beste tolkningen av personens vilje og preferanser legges til grunn ved vurderingen av om hun eller han ønsker vergemålet. Det skal videre i en slik vurdering legges vekt på hva personen gir uttrykk for, personens verdier, livssyn, tidligere ønsker og oppfatning, personens forståelse og hvordan noen som har hatt varig og løpende kontakt med personen tolker personenes vilje og preferanser.

Det skal ikke opprettes vergemål dersom det etter en samlet vurdering legges til grunn at dette vil være i strid med personens ønsker.

Vergemålsloven er under endring. Justis og beredskapsdepartementet fremmer i ett forslag til Stortinget om konkrete endringer i vergemålsloven. Hensikten er å presisere betydningen og rekkevidden av en persons selvbestemmelsesrett, blant annet i lys av Norges menneskerettslige forpliktelser.

Forslaget innebærer blant annet en styrking av nærmeste pårørendes sine rettigheter inn mot klageadgang ved valg av verge, og det å kunne klage inn verger som ikke utfører sitt vergeoppdrag tilfredsstillende.

Den 29. august deltok LUPE sitt sentralstyre i et dialogmøte i Justisdepartementet, hvor vi fikk komme med våre synspunkter rundt dette forslaget. Under Lupen skal omtale dette nærmere i neste utgave.

Kilder: Prop. 141 L, lovdata.no

Alle har rett til å bli hørt!

JAG Assistanse AS er en ideell BPA-leverandør for barn og voksne med store og sammensatte funksjonsnedsettelse, hvorav en kan være en kognitiv funksjonsnedsettelse.

- JAG bygger sitt verdigrunnlag på grunnleggende menneskerettigheter, likeverd og likestilling.
- Vi har fokus på individualitet, kvalitet og skreddersyr din assistanse.
- JAG er medlem av European Network for Independent Living (ENIL).
- Foreningen JAG er en ideell interessepolitisk forening som har som formål å sikre alles rett til å velge Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA)
- JAG har stor kompetanse om BPA for personer med behov for assistert arbeidsledelse.

Ta kontakt for mer informasjon om hvordan vi kan skreddersy din BPA.

JAG Assistanse AS | Telefon: 962 09 666 | www.jagassistanse.no | Følg oss gjerne på Facebook og Twitter!

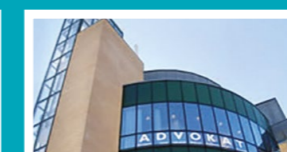
JAG
er som du.

ADVOKATFIRMAET
NICOLAISEN

Du skal vite at vi er der og du skal vite hvor vi er

Olavsgaard Kontorsenter – Skedsmo
Hvamstubbyen 17 – 2013 Skjetten

Bekkestua – Bærum
Bærumsveien 205-207

Jessheim – Ullensaker
Gotaasgården, Gotaasalléen 9

Solli plass – Oslo
Henrik Ibsens gate 90, 3. etg.

Advokatfirmaet Nicolaisen ble etablert i 1988. Fra våre kontorer yter vi privat- og forretningsjuridisk bistand til klienter fra Oslo, Romerike, Lillestrøm, Asker og Bærum.

Vi tilbyr LUPEs medlemmer den første halvtimen med bistand gratis samt 20% på oppdraget. Kontaktperson; Senioradvokat Jane Kongtorp Lier, tlf 98607060, epost: jane@advonico.no.

Besøk oss også på advonico.no

advonico.no

firmapost@advonico.no

FANTASTISKE Solgården i Spania

trygghet, trivsel og glede

Feriestedet som ble bygget for at akkurat DERE skulle få en fin ferie! Solgården ligger ved byen Villajoyosa på Costa Blanca i Spania. Solgården har i over 50 år vært funksjonshemmedes eget feriested. Nå mer spennende og innholdsrik enn noen gang!

2024 I SALG NÅ!

For turene tilrettelagt for utviklingshemmede gjelder:

- Trygg ferie
- Helpensjon
- Norsk helsepersonell
- Bagasjeservice
- Eget fly
- Aktiviteter
- Underholdning.

SOLGÅRDEN
trygghet, trivsel og glede

Økonomisk
ledsager-
støtte

Solgården er tilrettelagt for rullestolbrukere.

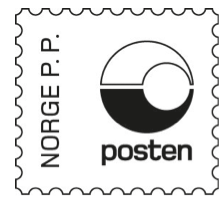
For mer informasjon og bestilling: solgarden.no
tlf 24 14 66 60 • e-post: booking@solgarden.no

Følg oss på

Landsforbundet for Utviklingshemmede og Pårørende - LUPE		Adresse	Telefon	E-post
Hovedkontor		Hans Nielsen Hauges gate 44b 0481 Oslo	948 89 241	post@lupeorg.no
Kontakt-telefon likepersonsarbeid				
Redaktør Under Lupen	Lily Kalvø		917 95 050	redaktor@lupeorg.no
Sentralstyret				
Leder	Hege Lalid	Søreveien 3 4154 Austre Åmøy	413 32 010	hegelalid@gmail.com
Nestleder	Jan Svein Hammer	Rimstaddalen 121 6711 Bryggja	413 32 010	jan.svein.hammer@lupeorg.no
Sekretær	Ann Jorid Strømholt	Aasmund Vinjes gate 7A 4517 Mandal	413 32 010	post@lupeorg.no
Kassserer	Yngvar Bjarne Hurlen	Fallanveien 30A 0495 Oslo	413 32 010	yngvar.hurlen@lupeorg.no
Styremedlem	Magne E. Skjetne	Amundsdalveien 840 7036 Trondheim	413 32 010	magne.eilif.skjetne@lupeorg.no
1 vara-representant	Magne E. Skjetne	Korallveien 18 4318 Sandnes	413 32 010	linda.djuve@lupeorg.no
2 vara-representant	Kristine Augland Fosheim	Agder alle 4H 4631 Kristiansand	413 32 010	kaf@lupeorg.no
3 vara-representant	Synnøve Tisland	Auklandsveien 12 4534 Marnardal	413 32 010	synnove.tisland@lupeorg.no
Fylkesledere				
Agder	Synnøve Tisland	Auklandsveien 12 4534 Marnardal	924 19 625	post.agder@lupeorg.no
Oslo Viken	Trine Merethe Buer	Akebakkeskogen 15 0490 Oslo	976 56 210	post.ov@lupeorg.no
Innlandet	Sentralstyret	Hans Nielsen Hauges gate 44b 0481 Oslo	948 89 241	post@lupeorg.no
Telemark	Torodd Meyer	Bekkehusvegen 4 3676 Notodden	918 82 964	post.telemark@outlook.com
Rogaland	Beathe Hebnes	Hundvågveien 45 4085 Stavanger	974 14 176	post.rogaland@lupeorg.no
Vestland	Sentralstyret	Hans Nielsen Hauges gate 44b 0481 Oslo	948 89 241	post@lupeorg.no
Møre og Romsdal	Jan Svein Hammer	Rimstaddalen 121 6711 Bryggja	400 69 422	jan.svein.hammer@lupeorg.no
Trøndelag	Magne E. Skjetne	Amundsdalveien 840 7036 Trondheim	992 44 720	post.trondelag@lupeorg.no
Nord-Norge	Hugo Laksmark	Bondjordsvingen 9 9307 Finnsnes	934 43 568	bunnjord@gmail.com
Lokallag og annet				
Vanylven	Jan Svein Hammer	Rimstaddalen 121 6711 Bryggja	400 69 422	jan.svein.hammer@lupeorg.no
Vestfold	Anne-Britt Forbord	Lågendalsveien 2571 3282 Kvelde	938 36 135	post.vestfold@lupeorg.no

RETUR:
LUPE
Hans Nielsen Haugesgt. 44 B
0481 OSLO

Bli medlem i LUPE!

LUPE arbeider for full likestilling i samfunnet.
Støtt arbeidet med å sikre utviklingshemmede rettigheter som gir dem gode og trygge bo-, arbeids- og aktivitets- og utdanningsmuligheter.

Meld deg inn i LUPE. Årskontigenten er kun kr. 200,-
Slik gjør du det:

Via nettsiden vår:
<https://lupeorg.no/medlemskap>

På e-post eller telefon:
✉ post@lupeorg.no
Kontakt og likepersonstelefon:
☎ 948 89 241

Landsforbundet for
Utviklingshemmede og Pårørende

Vil du komme i kontakt med oss?

Send en e-post til: ✉ post@lupeorg.no
LUPEs kontaktelefon: ☎ 948 89 241

FOTO: SHUTTERSTOCK